

I Z R E C E N Z I J A

"Odabrani primjeri povijesnih osoba iz različitih područja ljudskih dje-
latnosti te predložene teme i način njihove obrade na suptilan način mogu
omogućiti učenicima i njihovim nastavnicima da kroz dijalog steknu uvid o
ljudskim vrijednostima i temama koje se vežu uz područje ljudskih prava i ak-
tivnog građanstva. Time se proces odgoja i obrazovanja nadopunjava važnim
elementima koji mogu pridonijeti razumijevanju kompleksne stvarnosti u ko-
joj suvremeni čovjek živi, a koji djeci i mladima mogu omogućiti kvalitetnu
pripremu za snalaženje u njoj... preporučam tiskanje kalendara 'Sanjam' te
njegovo uvrštavanje u sustav didaktičkih materijala osnovnih i srednjih škola
u Republici Hrvatskoj."

prof. dr. sc. Nino Žganec,
Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu,
Studijski centar socijalnog rada

"Kalendar je kreativan alat koji otvara neke posve nove mogućnosti
za susret ključnih dionika, njihovo međusobno obogaćivanje, po čemu se ovaj
projekt razlikuje od većine postojećih u našem obrazovnom sustavu.
Vjerujem kako će konačni ishod rada kroz ovaj kalendar biti i novi socijalni
kapital, kako bi i naša obrazovna zajednica postala osnažena.
Uz sve navedeno, zahvaljujući postojećim interaktivnim kanalima, uglavnom
preko web stranice i društvenih mreža, Pragma omogućava korisnicima da
uspostave komunikaciju s autorima, što će pridonijeti kvalitetnoj promociji
najbolje prakse, ali i omogućiti međusobno povezivanje između osnovnih
i srednjih škola koje će koristiti ovaj kalendar."

doc. dr. sc. Igor Kanižaj,
Fakultet političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu

udruga-pragma.hr
ISBN 978-953-56088-5-1

ŠKOLOSKI KALENDAR
2015/2016.

Nedeljko Marković
Jelena Mališa
Alma Rovis Brandić

S A N J A M

Nakon školskih kalendara 'Godina za sjećanje' i 'Godina za akciju', Pragma objavljuje svoj treći školski kalendar, pod naslovom 'Sanjam'. Cilj je Kalendara doprinijeti razvoju demokratskih načela i aktivnog građanstva u djece osnovnoškolskoga i srednjoškolskoga uzrasta. Nadamo se da će nastavnicima pomoći u osmišljavanju satova razrednoga odjela, pojedinih predmeta te mnogih dodatnih aktivnosti koje škole organiziraju za svoje učenike.

Kroz školsku godinu 2015/2016. prate se životi osoba koje su doprinijele hrvatskoj i/ili svjetskoj povijesti u područjima znanosti, obrazovanja, zaštite i promicanja ljudskih prava, humanitarnoga rada, književnosti, športa, promicanja obiteljskih i domoljubnih vrijednosti:

Martin Luther King mlađi, Octavia Hill, Kata Šoljić, Helen Keller, Slava Raškaj, Majka Terezija, Marija Jurić Zagorka, Zlatko Crnković, Paulo Freire, Viktor Emil Frankl, Alexander Graham Bell, Dražen Petrović, Wilma Rudolph.

Za razdoblje od mjeseca rujna 2015. do mjeseca lipnja 2016. godine predloženo je više aktivnosti koje nastavnici i učenici mogu birati sukladno zanimanju, raspoloživome vremenu i mogućnostima na nastavi te dobi i zrelosti učenika. U pojedine se aktivnosti mogu uključiti i roditelji, stručnjaci i 'priatelji' škole (ustanove, udruge i druge organizacije civilnoga društva).

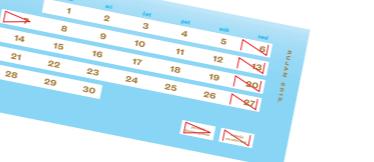
Pojedine se aktivnosti mogu održati neovisno o mjesecu, ovisno o drugim događanjima u školi. Primjerice aktivnosti za lipanj mogu se početi odvijati u svibnju i završiti sa školskom godinom; pojedini se zadaci mogu odrediti u razdoblju zimskih praznika, a potom se o njima može razgovarati početkom siječnja...

Ovim vas putem molimo da nam pošaljete tekstove, fotografije, video ili zvučne priloge koje ste pripremili za pojedini mjesec — želimo objaviti vaše rade/sadržaje! Svaka škola tada može pratiti koliko je dobila likeova ili koliko je osoba pogledalo pojedini njezin oglas, što je veoma važno jer 'velike' stvari moraju biti vidljive. A obrazovanje je najveća osobna i društvena vrijednost koju želimo promicati.

Molimo vas, ispunite kratak evaluacijski upitnik o uporabi Kalendara, koji je dostupan na: www.goo.gl/forms/4xZSSuPLbi.

Kako koristiti Školski kalendar?

Kalendar se ovjesi na zid u uspravnom položaju. Kada se koristi kao školski priručnik, tada je u knjižnom obliku. Svaki list Kalendara prikazuje jedan mjesec školske godine. U određenom mjesecu izdvojeni su važni datumi, a jedan od njih je tematski vezan za istaknutu povijesnu osobu opisanu uvodnim tekstom. Na poledini lista je Praktikum sa zadacima za osnovne i srednje škole. Po isteku tekućega mjeseca, dio lista se odvoji po perforaciji, a po završetku školske godine priručnički dio Kalendara preostane za trajno korištenje.

About Dražen, www.youtube.com/watch?v=wbfyzs31yjE (30. lipnja 2015. g.)

About Octavia, www.octaviahill.org (6. srpnja 2015.)

Bell, Alexander Graham, proleksis.lzmk.hr/11685 (29. lipnja 2015.)

Bentley, Leslie, A Brief Biography of Paulo Freire, ptoweb.org/aboutpto/a-brief-biography-of-paulo-freire (3. srpnja 2015. g.)

Blažena Majka Terezija, duhos.com/blazena-majka-terezija (24. lipnja 2015.)

Dražen Petrović — Biografija, www.zivotopis.hr/biografija/drazen-petrovic (1. srpnja 2015.)

Godišnja doba — radijska priča za laku noć, www.youtube.com/watch?v=xT1la-PzsVQ (30. lipnja 2015.)

Helen Keller speaks out, www.youtube.com/watch?v=8ch_H8pt9M8 (24. lipnja 2015.)

Helen Keller the story of mylife, www.youtube.com/watch?v=-3kqkHT3HzM (24. lipnja 2015.)

Helen Keller, www.biography.com/people/helen-keller-9361967 (24. lipnja 2015.)

hnd.hr/uploads/20091130114042Kodeks_casti_hrvatskih_novinara.doc (20. srpnja 2015.)

www.drazenpetrovic.net (1. srpnja 2015.)

www.goodreads.com/author/quotes/964387.Marija_Juric_Zagorka (8. srpnja 2015.)

www.nationaltrust.org.uk (21. srpnja 2015.)

www.family-action.org.uk (8. srpnja 2015.)

In memoriam Zlatku Crnkoviću, www.matica.hr/vijenac/469/Arhetipski%20glas,%20jeka%20svemira (23. srpnja 2015.)

Jurić, Marija – Zagorka, proleksis.lzmk.hr/29459 (15. lipnja 2015.)

Kata Šoljić, hr.wikipedia.org/wiki/Kata_%C5%A0olji%C4%87 (13. srpnja 2015.)

Luther King Junior, Martin, I have a dream, www.dadalos.org/kr/Vorbilder/mlk/traum.htm (2. srpnja 2015.)

Marija Jurić Zagorka, www.biografija.com/marija-juric-zagorka (29. lipnja 2015.)

Martin Luther King Junior, www.moljac.hr/biografije/luther_king.htm (2. srpnja 2015.)

Miljković, Dubravka, Rijavec, Majda, Pričaj mi priču, IEP-D2, Zagreb, 2011.

Mudrosti dana, www.tportal.hr/magazin/vjerovali-ili-ne/2109/Mudrost-dana.html (23. srpnja 2015.)

Ožegović, Nina, Sjaj genijalne slikarice, <http://arhiva.nacional.hr/clanak/45815/sjaj-genijalne-slikarice> (29. lipnja 2015.)

Park u zagrebačkoj Trešnjevcu nosi ime Kata Šoljić,

www.jutarnji.hr/park-u-zagrebackoj-tresnjevcu-nosi-ime-kata-soljic/1346681 (10. svibnja 2015.)

Paulo Freire Biography, www.freire.org/paulo-freire/paulo-freire-biography (3. srpnja 2015.)

Pejković-Kaćanski, Maja, Zlatko Crnković: Kazalište je najljepša hrana za glumca, www.vecernji.hr/kazaliiste/zlatko-crnkovic-kazaliste-je-najljepsa-hrana-za-glumca-347577 (23. lipnja 2015.)

Radić, Ivana, Patentiran jedan od najvažnijih izuma u povijesti, studentski.hr/zabava/na-danasnji-dan/patentiran-jedan-od-najvaznijih-izuma-u-povijesti (29. lipnja 2015.)

Raškaj, Slava, <http://proleksis.lzmk.hr/43381> (1. lipnja 2015.)

Slava Raškaj, www.galerijadivila.hr/hr/autori/slava-ra%C5%8Dak.html (1. srpnja 2015.)

Steyaert, Jan, 1864 Octavia Hill. Social housing and home visits, historyofsocialwork.org/eng/details.php?cps=2&canon_id=135 (6. srpnja 2015.)

Viktor Frankl, www.logoterapija.com/viktor-frankl (19. lipnja 2015.)

Wilma Rudolph Biography, www.biography.com/people/wilma-rudolph-9466552 (6. srpnja 2015.)

Zvonarek, Dobrila, Marija Jurić Zagorka i njezina 'krivnja', <http://nsk.hr/blog/marija-juric-zagorka-i-njezina-krivnja> (1. srpnja 2015.)

Nakladnik

Pragma, Teslina 13, 10 000 Zagreb

OIB 93604401369

www.udruga-pragma.hr

www.facebook.com/udrugapragma

www.obrazovanjeimediji.hr

pragma@udruga-pragma.hr

Za nakladnika

Nedjeljko Marković, predsjednik

Autori

Nedjeljko Marković, dipl. socijalni radnik

Jelena Mališa, mag. socijalne pedagogije

Alma Rovis Brandić, mag. socijalne pedagogije

Dizajn

Narcisa Vukojević, dipl. dizajnerica

Lektura

Martina Zidarić, prof.

Tisk

Kerschoffset Zagreb d.o.o.

Naklada

4250 primjeraka

Zagreb, 2015.

Izrada Školskoga kalendara omogućena je temeljem finansijske potpore Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta, Ministarstva socijalne politike i mladih te Grada Zagreba – Ureda za obrazovanje, kulturu i šport i Ureda za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom.

Mišljenja izražena u ovoj publikaciji mišljenja su autora i ne izražavaju nužno stajalište donatora.

**Sva ljudska bića radaju se slobodna
i jednaka u dostojanstvu i pravima**

Martin Luther King

(1929, Atlanta, Georgia, Sjedinjene Američke Države — 1968, Memphis, Tennessee, Sjedinjene Američke Države) bio je baptistički svećenik, borac za ljudska prava u vrijeme kada je u SAD-u vladala rasna segregacija (odvajanje stanovništva na osnovi rasne pripadnosti), otac četvero djece i dobitnik Nobelove nagrade za mir. Autor je svjetski poznatoga govora 'I have a dream' (engl. Sanjam). U njemu je ispred više od dvjesto tisuća ljudi iznio svoju viziju američkoga društva, u kojemu pripadnici različitih rasa ne prave razliku među ljudima zbog boje kože, već uživaju jednaka prava, slobode i dostojanstvo.

Nadahnut Gandhijevim nenasilnim pokretom te prvim člankom Opće deklaracije o ljudskim pravima (prvu rečenicu toga članka upotrijebili smo kao naslov ovoga mjeseca) King je smatrao da je mirni, nenasilni otpor 'najmoćnije oružje koje potlačeni mogu koristiti u svojoj borbi za pravdu i ljudsko dostojanstvo'. Prosvjednici mogu, primjerice sjediti u dijelu restorana koji je rezerviran za bijelce (zbog toga su bili izloženi omalovažavanju, prijetnjama, fizičkome nasilju).

U svome govoru King između ostalog kaže: "Sanjam o tome da će jednoga dana moje četvero djece živjeti u naciji u kojoj ih nitko neće prosuđivati na osnovi boje kože, nego na osnovi njihova karaktera"; "sanjam o tome da će jednoga dana... sinovi nekadašnjih robova i sinovi nekadašnjih robovlasnika moći zajedno sjesti za isti bratski stol"; "sanjam da će jednoga dana... crni dječaci i djevojčice moći pružiti ruke bijelim djećačima i djevojčicama kao braći i sestrama."

King nije za svoga života dočekao ostvarenje toga sna — ubijen je prilikom prosvjeda kada mu je bilo 39 godina. No ostavio je neizbrisiv trag u ostvarivanju ove vrste 'američkoga sna'.

- 7. 9. Dan hrvatskih voda
- 8. 9. Međunarodni dan pismenosti
- 15. 9. Međunarodni dan demokracije**
- 22. 9. Europski dan bez automobila
- 23. 9. Međunarodni dan kulturne baštine i Dan europske baštine
- 26. 9. Europski dan jezika
- 29. 9. Dan hrvatske policije

RUJAN 2015.

pon	uto	sri	čet	pet	sub	ned
14	15	16	10	4	5	6
21	22	23	17	11	12	13
28	29	30	24	18	19	20
						27

Razrednik uvodi učenike u temu tako da im dâ uputu neka podignu ruku ako se slažu s tvrdnjom. Potom čita tvrdnje ne komentirajući ih:

žene su vrjednije od muškaraca/muškarci su vrjedniji od žena/onaj tko ima brata vrjedniji je od onog tko ga nema/onaj tko ima sestru vrjedniji je od onog tko je nema/oni koji imaju smeđu kosu vrjedniji su od onih koji imaju kosu druge boje/oni koji imaju plavu kosu vrjedniji su od onih koji imaju kosu druge boje/odlikaši su vrjedniji od onih koji to nisu/bogati ljudi su vrjedniji od onih koji to nisu/siromašni ljudi su vrjedniji od onih koji to nisu/vrjedniji su oni ljudi koji znaju više/vrjedniji su oni ljudi koji su snalažljivi/vrjedniji su oni ljudi koji su uvijek dobre volje

1. Razrednik odredi da kutovi učionice predstavljaju po jedno godišnje doba a zatim pozove učenike neka se svrstaju prema dobu u kojem su rođeni. Grupe imaju zadatak međusobno razgovarati i pronaći što im je zajedničko. Pojedina grupa potom predstavi razredu zajedničke karakteristike (npr. "Najbolje je biti proljetno dijete jer...").

2. Nakon toga razrednik odredi kutove prema drugim karakteristikama (npr. prema boji očiju: smeđe, zelene, plave). Učenici se svrstaju, a onda ponovno međusobno razgovaraju i pronalaze ono što im je zajedničko. Svaka se grupa potom predstavi razredu prema zajedničkim karakteristikama (npr. "Najbolje je imati zelene oči jer ljudi koji imaju zelene oči...").

3. Razrednik odredi kutove prema nastavnim predmetima (npr. jedan za matematiku; drugi za područje jedne od kultura — tjelesnu, likovnu, glazbenu, tehničku; treći za prirodoslovље; četvrti za područje jezika — materinskoga i stranoga). Učenici se svrstaju prema svojim sklonostima. Zadatak im je međusobno razgovarati i pronaći što im je zajedničko. Pojedina se grupa predstavi razredu prema zajedničkim karakteristikama (npr. "Najvažnije je u životu učiti jezike jer su oni koji to čine..."). U razgovoru razrednik pita učenike kako su se osjećali kada su se, uz podršku grupe, hvalili? Jesu li u grupi bili uvijek s istim učenicima? Mogu li jednu od grupa kojima su pripadali u ovim aktivnostima odrediti kao vrjedniju od drugih? Koliko nam je važna pripadnost, da nas prihvataju? Je li netko ostao sam u nekome odabiru? Ako jest, kako se osjećao? Razrednik nakon toga vodi razgovor o pravima i diskriminaciji.

1. Ako je moguće, na mrežnoj stranici: americanrhetoric.com/speeches/mlkhaveadream.htm poslušajte Kingov govor na engleskome jeziku prateći originalni tekst pa zajedno s učenicima povedite raspravu o tome je li svijet od 1963. godine napredovao u zaštiti ljudskih prava. Skraćenu verziju govora na hrvatskome jeziku možete pročitati na mrežnoj stranici: dadilos.org/kr/Vorbilder/mlk/traum.htm.

2. Neka svaki učenik napiše o čemu sanja kada je pitanju zaštita ljudskoga dostojanstva, i to kao da nastupa pred tisućama ljudi. Pokušajte doći do 'razrednoga sna' nastojeći se dogovoriti oko nekih temeljnih prava, čak i onda kada se razlazite u mišljenjima.

Važno! Neka vaš razgovor bude primjer kako bi političari trebali razgovarati. Ono što očekujete od njih, pokušajte primjeniti u razredu.

Plemenit život, sretni domovi i dobar obiteljski život

Octavia Hill

(1838, Wisbech, Cambridgeshire, Engleska — 1912, London, Engleska) potječe iz obitelji koja je bila aktivna u svojoj zajednici. Otac James pokrenuo je gradske novine i dječji vrtić, koji je vodila majka Caroline koristeći metodu podučavanja poznatoga švicarskog reformatora Johanna Pestalozzija. Octavia je radila kao učiteljica i umjetnica, a od 1864. godine postala je aktivna u najsromašnjem dijelu Londona — brinula je za siromašne i nezaposlene koji su živjeli u hladnim i vlažnim stanovima. Upravljala je trima kućama u naselju pogrdna naziva 'Mali pakao' i svoj je život posvetila unaprjeđenju kvalitete stanovanja jer je vjerovala da je dobro održavani stan (makar mali!) jedna od glavnih životnih potreba — stan s dovoljno svjetla i zraka, sa susjedstvom koje se trudi oko zajedništva. Svaki je tjedan preuzimala najamninu i pritom razgovarala sa stanarima o problemima s kojima se suočavaju.

Zajednici je osiguravala mogućnost bavljenja brojnim aktivnostima: poticala je razvoj vrtova; otvarala je dvorane za sastanke, dječja igrališta; organizirala je izlete, večernje aktivnosti za djecu, žene i starije, vikend-programe kako bi građane učinila neovisnima o socijalnoj pomoći... Mnoge su žene osposobljene kako bi činile slične stvari kao Octavia, radeći kao socijalne radnice.

Octavia je jedna od osnivačica Društva za humanitarni rad (danas organizacija Family Action) koje je osnovano 1869. godine s ciljem modernizacije socijalnoga rada u iskorjenjivanju siromaštva.

Octavia je ostavila traga i na području zaštite okoliša — jedna je od osnivačica Nacionalne zaklade za očuvanje povijesnih građevina i prirodnih ljepota, engleske organizacije koja i danas ima važnu ulogu u održavanju domova, parkova i okoliša u Velikoj Britaniji. Organizacija broji više od 3,7 milijuna članova te 61 000 volontera.

1. 10. Međunarodni dan starijih osoba
5. 10. Svjetski dan učitelja
i Svjetski dan stanovanja
8. 10. Dan neovisnosti
10. 10. Svjetski dan mentalnoga zdravlja
12. 10. Dan zahvalnosti za plodove zemlje
17. 10. Međunarodni dan borbe
protiv siromaštva
26. 10. Međunarodni dan školskih
knjižnica

LISTOPAD 2015.

pon	uto	sri	čet	pet	sub	ned
5	6	7	8	9	3	4
12	13	14	15	16	10	11
19	20	21	22	23	17	18
26	27	28	29	30	24	25
					31	

nedjelje
neradni dan

Život u zajednici znači živjeti s drugima, sa susjedima.

1. Izradi kartu (mapu) svoje zajednice (ulica, kvart, mjesto) uz pomoć starijih članova obitelji i/ili susjeda. Neka ti ispričaju kako je vaše mjesto izgledalo prije pedesetak godina. Zabilježi te priče i istraži što se promjenilo od tada do danas — kako život u vašoj zajednici izgleda danas, a kako je izgledao nekada? Napiši koje su pozitivne a koje negativne strane života u zajednici. Što prevladava? Kako izgleda tvoj dom, kuća ili stan: ima li dovoljno svjetla, je li ljeti dovoljno hladan a zimi dovoljno topao? Što bi mogao popraviti u svome domu kako bi on bio što ugodniji za život? U kakvim uvjetima žive tvoji prijatelji — imaju li oni dovoljno prostora za stanovanje? Ima li tvoje mjesto dovoljno zelenih površina za igru? Kako izgledaju te površine — mogu li biti čišće, uređenije?
2. Nakon kratkoga uvodnog istraživanja vrijeme je za praktičan, volonterski rad. Volonterski rad je neplaćeni dobrovoljni rad — on podrazumijeva ulaganje vlastitoga vremena, znanja, vještina u društveno korisne aktivnosti. Uz pomoć nastavnika u razredu okupite volontersku skupinu. Zadatak volonterske skupine jest odabratи površinu koju će ste, zajedno s roditeljima, uređiti. Ta površina može biti školsko igralište, školsko dvorište, neka javna površina koju koriste stanovnici zajednice (park, prostor oko zgrade). Nakon uređivanja, analizirajte učinjeno — jeste li zadovoljni svojim radom? Koliko je volontera bilo uključeno? Jesu li sklopljena nova prijateljstva, poznanstva? Imate li planove za novu akciju u zajednici? Je li vaša zajednica nakon te akcije ugodnija za život?
Pošaljite nam fotografije svojih akcija te imena sudionika!

Octavia Hill ostavila je trag ne samo u engleskoj već i u svjetskoj povijesti — njene ideje o socijalnome stanovanju posebno su dobro prihváćene u Sjedinjenim Američkim Državama, ali i u drugim zemljama. Svaka zajednica ima svoju Octaviu — osobu koja je utjecala na društvo.

1. Napravite malo istraživanje o značajnoj osobi iz vaše zajednice — to može biti netko tko je dao poseban doprinos obrazovanju, znanosti, gospodarstvu, socijalnim pitanjima, politici... Značajan izvor podataka mogu biti lokalne knjižnice, sjećanja osoba koje su živjele u isto vrijeme, obitelj te osobe, novinski, televizijski ili radijski zapisi. Izradite razredni ili školski časopis koji će uključivati sve istražene osobe. Predstavite ga na Danu škole, a jedan primjerak pošaljite nama (poštom na: Pragma, Teslina 13, Zagreb ili e-poštom na: pragma@udruga-pragma.hr).
2. Pronadite u vašemu gradu ili mjestu dio koji zadovoljava sve standarde, odnosno uvjete za kvalitetan život: ima školu, vrtić, dječja igrališta i zelene površine, parkove, dom zdravlja, poštu, dućane s osnovnim živežnim namirnicama, biciklističke staze i nogostupe prilagođene za pristup dječjim kolicima i osobama s invaliditetom; dobro je prometno povezan s ostatkom grada i susjednim mjestima te ima jasnu prometnu signalizaciju; zgrade i kuće su uredne i održavane... Istražite tko živi u tome dijelu grada, odnosno mesta (obitelji s malom djecom, starije osobe, studenti, siromašni, bogati, srednji sloj, visokoobrazovani...). Usporedite taj dio grada s dijelom grada u kojemu stanujete. Raspravite kako postići takav izgled lokalne zajednice. Što sami možete poduzeti kako biste unaprijedili kvalitetu života u svojoj lokalnoj zajednici?

Najviša životna škola — škola ljubavi i žrtve za svoj narod i za svoju obitelj

Domovinski rat

(5. kolovoza 1990. — 30. lipnja 1996.) jest događaj koji je obilježio suvremenu hrvatsku povijest.

Kata Šoljić

(1922, Donji Vukšić kod Brčkog, Bosna i Hercegovina — 2008, Zagreb) je nazvana hrvatskom 'Majkom hrabrost' jer su joj u Domovinskom ratu poginula sva četvorica sinova (Mato, Ivo, Niko i Mijo); ona je simbol patnji i stradanja hrvatskih majki. Kata ima dvije kćeri: Maru i Anu; Ana je u Domovinskom ratu izgubila supruga. Prvi hrvatski predsjednik dr. Franjo Tuđman odlikovao je Katu Šoljić Redom Danice hrvatske s likom Katarine Zrinski za osobite zasluge u promicanju moralnih društvenih vrijednosti (1995. godine); godine 2004. primila je nagradu 'Junakinja hrvatskoga Domovinskog rata' koju joj je udijelila Udruga branitelja, invalida i udovica Domovinskoga rata, a od 2015. godine njeni ime nosi jedan od trešnjevačkih parkova.

U tome će se parku djeca družiti sa svojim vršnjacima, igrati se, a ime Kate Šoljić bit će trajni podsjetnik da postoje ljudi koji su živote posvetili obitelji i domovini, kako je ona sama kazala: "Život me nije nikada mazio. I stoga sam naučila i još učim najvišu životnu školu, a to je škola ljubavi i žrtve za svoj narod i za svoju obitelj."

Svaka država i svaki narod ima svoju 'Majku hrabrost' ili događaj koji je obilježio njihovu povijest. Tako Amerikanci imaju 'Deklaraciju o nezavisnosti', kojom je 4. srpnja 1776. 13 kolonija proglašilo neovisnost od Velike Britanije. Taj se dan u Sjedinjenim Američkim Državama poslije počeo slaviti kao nacionalni praznik — Dan neovisnosti. Na sam sadržaj Deklaracije najviše je utjecao Thomas Jefferson. Deklaracija je bila bitan korak prema stvaranju Sjedinjenih Američkih Država; njome su postavljena temeljna načela američke demokracije.

Za Francusku Republiku važan je datum 26. kolovoza 1789. godine, dan kada je Ustavotvorna skupština donijela Deklaraciju o pravima čovjeka i građanina, proglašujući slobodu, jednakost i vlasništvo neotuđivim pravima čovjeka.

	pon	uto	sri	čet	pet	sub	ned
	2	3	4	5	6	7	1
	9	10	11	12	13	14	8
	16	17	18	19	20	21	15
	23	24	25	26	27	28	22
							29
							nedjelje neradni danji
							30

Svaka obitelj ima osobu i/ili događaj koji su za njezine članove posebno važni. To može biti preseljenje, rođenje člana obitelji, izgradnja ili kupnja kuće/stana, završetak obrazovanja...

1. Razgovarajte s roditeljima pa odaberite jedan ili više događaja te jednoga ili više članova koji su obilježili vašu obitelj. Ukratko opišite zašto su ti članovi, odnosno događaji u obitelji važni za vas? Kako su utjecali na vašu obitelj? Kako se vaša obitelj sjeća tih dana — obilježavate li ih na neki način?
2. Podijelite s prijateljima u razredu događaj, odnosno osobu koji su vašoj obitelji važni. Pronadite sličnosti i različitosti. Što vam se svida u drugim obiteljima; možete li nešto izdvojiti?
3. Izradite obiteljski plakat: potražite fotografije, zalijepite ih na plakat i opišite ih. Neka stariji članovi obitelji ispričaju priču povezanu s fotografijom. Pošaljite nam plakat i opise!

1. Ulice u vašem gradu (selu) nose imena poznatih osoba ili događaja koji su obilježili hrvatsku ili svjetsku povijest. Pronadite ih!

2. Razred se može podijeliti u grupe po tri učenika. Svaka grupa neka odabere po jednu poznatu osobu ili događaj koji su obilježili povijest njihova grada ili sela. Nakon što pojedina grupa odabere osobu ili događaj, pripremite izlaganja za razred. Prilikom izlaganja koristite kreativne tehnike koje vam najbolje odgovaraju (izrada video i/ili radijskoga materijala pomoći fotoaparata, kamere ili mobitela; izrada prezentacije u PowerPointu ili izrada plakata, usmena prezentacija). Pri pripremi rada slijedite sljedeće upute:

- a) navedite točne podatke o osobi, odnosno događaju. Koristite stručnu literaturu — radeve koji su dostupni u školskoj knjižnici ili na internetu. Pri korištenju podataka s interneta pripazite — koristite samo provjerene, znanstveno ute-mljene radeve i izvore, npr.: Leksikografski zavod Miroslav Krleža (www.enciklopedija.hr, <http://enciklopedija.lzmk.hr>, <http://proleksis.lzmk.hr>, www.croatia.eu), Portal Hrčak (<http://hrccak.srce.hr>), Portal narodnih knjižnica (www.knjiznica.hr/pitajte-knjiznicare/linkovi).
- b) koristite više izvora podataka — uspoređujte podatke, provjerite razlikuju li se izvori u iznošenju određenih podataka i koji bi mogao biti razlog tim razlikama (politički, povijesni, kulturno-istorijski, svjetonazorsko-ideološki). Osim podataka institucija (državnih i javnih), koristite podatke različitih strukovnih udrug.
- c) navedite zašto vas osoba koju ste odabrali zanima — što je posebno zanimljivo učinila a značajno je za hrvatsku i/ili svjetsku povijest? Je li utjecala na vaš život (živote vaše obitelji ili grada, države)? Što bi se dogodilo da ta osoba nije postojala, odnosno da se taj događaj nije zbio? Koje nam ključne poruke upućuje ta osoba, odnosno događaj?
- d) Izložite radeve o osobi, odnosno događaju. Možete ih predstaviti na satu hrvatskoga jezika, povijesti, glazbene ili likovne umjetnosti, etike, vjeroučenja, sociologije, sata razrednoga odjela... Pošaljite nam svoje radeve — objavit ćemo ih na našoj stranici: www.udruga-pragma.hr.

**Sreću nam ne donosi ono što vidimo
i dodirujemo, ni ono što drugi rade za nas,
nego ono što mislimo da možemo osjetiti
i učiniti za drugoga, a onda za sebe same**

Helen Keller

(1880, Tuscumbia, Alabama, Sjedinjene Američke Države — 1968, Easton, Connecticut, Sjedinjene Američke Države) je u dobi od 18 mjeseci preboljela upalu mozga zbog čega je potpuno oslijepila i oglušila.

Od njezine šeste godine s njome intenzivno radi učiteljica Anne Sullivan. Ona je Helen podučila kako se može sporazumijevati s drugima pomoći pisanja riječi na dlan te 'čitanjem' s usana (prstima). Uz osobnu učiteljicu i formalno obrazovanje za gluhe, Helen je trebalo punih 25 godina da nauči govoriti na način da je drugi mogu razumjeti. Naučila je čitati Brailleovo pismo te pisati na stroju.

Prva je slijepa osoba koja je diplomirala na fakultetu (filozofiju), a zatim je postala aktivistica za socijalna pitanja — posebno je promicala prava slijepih te je proputovala sve kontinente, držala govore i pisala članke. Primila je devet počasnih doktorata. Brojne njene izjave, kao ona o "sreći koju ne donosi ono što vidimo i dodirujemo...", postale su nit vodila osobama s invaliditetom diljem svijeta.

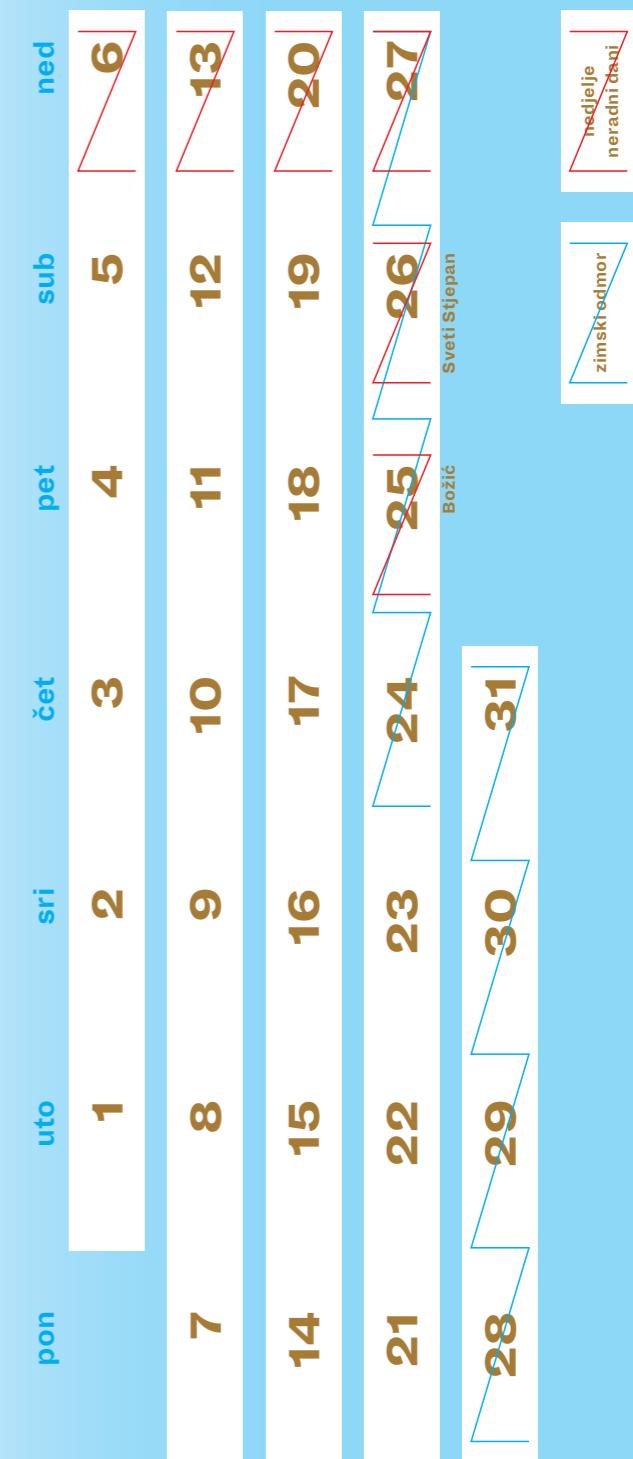
Slava Raškaj

(1877, Ozalj — 1906, Zagreb) uspješna je hrvatska slikarica koja je od rođenja bila gluhenjem. Iako je bila izrazito talentirana te je već u dobi od 21 godine izlagala svoje akvarele s poznatim slikarima (od 1896. godine učenica je Bele Čikoša Sesije, jednoga od osnivača hrvatske Akademije likovnih umjetnosti), njen se stil slikanja nije smatrao 'popularnim', a činjenica da je žena dodatno je doprinijela umanjivanju značaja njenih rada.

U 29. godini života umire od tuberkuloze u psihijatrijskoj ustanovi. Danas se za nju tvrdi da je za života bila ispred svoga vremena a njen je ime nezaobilazno u hrvatskoj povijesti slikarstva. Za života nije imala samostalnu izložbu a prva retrospektivna izložba njenih radova organizirana je u Zagrebu u povodu 50. obljetnice smrti.

Po njoj je nazvan jedan zagrebački centar za odgoj i obrazovanje djece i mladih oštećena sluha i govora te djece s poteškoćama u komunikaciji.

- 3. 12. Međunarodni dan osoba s invaliditetom**
- 5. 12. Međunarodni dan volontera
- 10. 12. Dan ljudskih prava
- 18. 12. Međunarodni dan migracija
- 20. 12. Međunarodni dan solidarnosti
- 25. 12. Božić
- 26. 12. Blagdan svetoga Stjepana

1. Formirajte grupe od po tri učenika tako da se u svakoj grupi nalaze osobe A, B i C.
Osoba A – ne čuje; osoba B – ne vidi; osoba C – ne govori.
Veoma je važno u potpunosti poštovati dogovorena ograničenja od trenutka kada učenici dobiju zadatak. Zadatak je dogоворiti se o odlasku na izlet, sa što više detalja (kamo i kojim prijevoznim sredstvom idu, kad kreću, tko sve ide, što će tko ponijeti, što će raditi, kako će se i kad vratiti itd.).
Kad se dogovore, grupe izvještavaju na koji su način komunicirali, je li im bilo zanimljivo, što im je predstavljalo problem.
2. Potom se učenici podijele u četiri grupe. U svakoj grupi jedan učenik ima zadatak ostalima ispričati 'tihu priču' (pantomimom) o tome što je radio protekloga vikenda.
Učenici koji prate također ne govore, nego svatko bilježi priču prema tome kako ju je razumio. Po završetku učenici koji su pratili 'tihu priču' ispričaju što su razumjeli.
Nakon toga onaj učenik ispriča riječima ono što je prije pokušao ispričati pantomimom.
3. Na kraju razrednik učenicima pročita kratke biografije Helen Keller i Slave Raškaj. Važno je učenicima dati barem pet minuta da iznesu svoje dojmove o ovim dvjema ženama koje su bile jače od svojih poteškoća.

Pogledajte s učenicima jedan ili oba videoprikaza navedena u nastavku (postoje samo na engleskome jeziku): trominutni video o Helen i njena kraća izjava: youtube.com/watch?v=8ch_H8pt9M8 te film o Heleninu početku učenja jezika: www.youtube.com/watch?v=-3kqkHT3HzM.

1. Podijelite dojmove i razmišljanja o filmovima. Neka svatko razmisli, zapiše i kaže na glas što je prema njegovu mišljenju bio ključ Helenina uspjeha. Postavite učenicima pitanje imaju li oni u vlastitome životu neke od tih elemenata uspjeha, kako ih koriste, uzimaju li ih zdravo za gotovo ili su zahvalni na njima te mogu li, uz njihovu pomoć, premostiti svoje prepreke.
- Zadatak: i profesori i učenici neka u idućih tjedan–dva svaki dan zapisuju, fotografiraju i/ili naslikaju — ovisno o tome kako se tko bolje izražava — ono na čemu su određeni dan bili zahvalni. Nakon toga vremena, prokomentirajte vlastite uratke, objavite ih na školskome panou, predložite taj zadatak i ostalim razredima. Ako je moguće, organizirajte 'natječaj' na razini škole za objavu najkreativnijih i sadržajno najnadahnutijih svakodnevnih zapažanja. Objavite ih na Facebooku i na mrežnoj stranici škole, dostavite ih Pragmi i/ili objavite u medijima kako bi bili primjer drugim mladima.
2. Razgovarajte s učenicima o tome koliko je važno kada nas drugi potiču, kada imamo nekoga tko vjeruje u nas, makar se činilo da nemamo gotovo nikakve šanse za uspjeh, kao što je to bilo s Helen Keller i Slavom Raškaj: obje su imale učitelje koji su im se bezuvjetno posvetili i vjerovali u njihov uspjeh. S učenicima se dogovorite da će svatko (uključujući Vas) odabrati osobu s kojom je blizak i kojoj treba određena podrška (u obitelji, susjedstvu, među prijateljima, u školi, na treninzima). Izrecite potrebu te osobe i zapišite je. U idućih mjesec dana pokušajte tu osobu nemametljivo ohrađivati i iskreno joj pružati podršku, pomoći joj da vjeruje u sebe i u to da može uspjeti... Nakon mjesec dana razgovarajte o rezultatima. Svoja iskustva objavite kako bi mogla potaknuti i druge!

**Nemoj dopustiti da itko dođe k tebi,
a da od tebe ne ode bolji i sretniji**

Majka Terezija

(1910, Skoplje, Makedonija — 1997, Calcutta, Indija) rođena je u Makedoniji; podrijetlom je Albanka, ali nazivaju je 'Majkom Terezijom iz Calcutte' jer je ondje proboravila veći dio svoga života.

Misionarski ju je život privlačio od malih nogu, stoga ne čudi da je zaređena već u 18. godini života.

Godine 1950. osnovala je katoličku redovničku zajednicu 'Misionarke ljubavi' koje su potom osnovale niz domova u Calcutti, gdje su dijelile lijekove, zavoje i hranu te se brinule za najpotrebitije, osobito za siromašne, bolesne, djecu i umiruće. Ubrzo su otvoreni i domovi izvan Calcutte, diljem svijeta.

Blažena Majka Terezija dobitnica je Nobelove nagrade za mir, "za rad koji poduzima u borbi za prevladavanje siromaštva i patnje, što također predstavlja prijetnju miru".

Na svečanosti dodjele upitali su je: "Što možemo učiniti za promicanje mira u svijetu?" Ona je odgovorila: "Podite kući i volite svoju obitelj".

"Ljubav ne može postojati sama po sebi — to nema smisla. Ljubav se mora unijeti u djelovanje, a to djelovanje je — služenje."

- 1. 1. Nova godina i Svjetski dan mira**
- 6. 1. Bogojavljenje ili Sveta tri kralja**
- 10. 1. Svjetski dan smijeha**
- 11. 1. — 11. 3.**
'Godišnja nagrada za novinarske radove koji promiču vrijednosti obrazovanja' udruge Pragma (glasanje obrazovnih ustanova na: <http://pragma.skole.hr>)
- 15. 1. Dan međunarodnoga priznanja Republike Hrvatske**
- 27. 1. Međunarodni dan sjećanja na žrtve Holokausta**
- 30. 1. Svjetski dan vjerske slobode**

SIJEČANJ 2016.

pon	uto	sri	čet	pet	sub	ned
4	5	6	7	8	9	3
11	12	13	14	15	16	10
18	19	20	21	22	23	17
25	26	27	28	29	30	24
						31

1. Povedite razgovor o razrednoj zajednici; o tome koliko vremena učenici provode u njoj i o značenju zajednice za svakoga pojedinog učenika. Nakon toga ih podijelite u manje grupe (po četiri do šest učenika). Svakoj je grupi potreban papir, koji trebaju okomitom linijom podijeliti na dvije strane. Naslov lijeve strane je: "Što u našoj razrednoj zajednici volim", a naslov desne: "Što bi u našoj razrednoj zajednici moglo biti bolje". Po dovršetku zadatka, svaki učenik treba razmisliti o tome kako on kao pojedinac može doprinijeti razrednoj zajednici tako da u njoj bude još ljepe boraviti. Grupe zatim predstave svoje uratke a razrednik izrađuje zajedničku listu.
2. Uz pomoć razrednika oblikuju se dva razredna cilja koji se razrade i podijele u nekoliko zadataka. Pojedinoj se grupi učenika dâ po jedan zadatak a na kraju mjeseca razgovara se o pomacima te o osobnim i grupnim doprinosima.

Majka Terezija je primjer osobe s prosocijalnim ponašanjem — takvim ponašanjem pokazujemo kako smo svjesni da se ne možemo ostvariti bez drugih ljudi, da smo svi povezani i da smo potrebni jedni drugima jer smo 'društvena bića' te se stoga odnosimo jedni prema drugima ljubazno, dobromjerno, suosjećajno.

1. Raspravljajte o navedenim citatima Majke Terezije, koji govore o konkretnome pozitivnom ponašanju prema drugima.
2. Razgovarajte o tome kada se idući put posvađate s prijateljima, pregovarate s roditeljima oko izlaska, sudjelujete u razgovoru u kojem se nekoga ogovara, vidite kako nekoga u razredu ismijavaju, primijetite da je profesoru teško održavati nastavu zbog nediscipline u razredu... razmislite što možete VI u tome trenutku učiniti da poboljšate međuljudske одноse, čak i onda kada vam se čini da biste — zbog svoga ponašanja — mogli donekle biti 'zakinuti' ili bi vas drugi mogli napasti riječima.
3. Na kraju mjeseca podijelite svoja iskustva u razredu; svaki učenik neka opiše u jednoj–dvije rečenice što su poruke Majke Terezije značile za njega u praksi.
Rečenice nam dostavite preko Facebooka:
www.facebook.com/udrugapragma i mi ćemo ih objaviti.

Pogibeljno inteligentna, opaske točne, primjedbe britke

Marija Jurić Zagorka

(1873, Negovec kraj Vrbovca — 1957, Zagreb) prva je hrvatska profesionalna novinarka te poznata spisateljica, autorica poznatih romana: 'Kneginja iz Petrinjske ulice', 'Tajna Krvavog mosta', 'Grička vještica' i drugih. Unatoč tome što je potjecala iz imućne obitelji, zbog narušenih je obiteljskih odnosa imala teško djetinjstvo i život. Upravo je zbog obiteljskih problema — iako nadarena i već vrlo rano angažirana u uređivanju školskih časopisa — prekinula školovanje, nakon čega se, na insistiranje majke, već kao 17-godišnjakinja udala za Mađara koji je imao protuhrvatske stavove. Od njega je pobegla tri godine kasnije jer nije htjela pisati u duhu mađarskoga nacionalizma.

U Hrvatskoj ju podupire biskup Josip Juraj Strossmayer, koji je uvodi u uredništvo časopisa 'Obzor', ali anonimno — jer je žena.

Za časopis je Zagorka, iz Budimpešte i Beča, izvještavala o političkim
zbivanjima u Austro-Ugarskoj, a neko mu je vrijeđala bila i urednicom.

Potaknula je i uređivala prvi list u Hrvatskoj namijenjen isključivo žena - ma 'Ženski list', a zatim 'Hrvaticu', u kojima je isticala svoje stavove o pravima žena, ali i o domoliublju.

Također na poticaj biskupa Strossmayera počela je pisati romane i drame. Zagorkin novinarski rad primjećivali su i strani novinari, kao što stoji u naslovu ovoga odlomka, a izjave iz njenih romana — u kojima govorи o ljubavi, odnosima među ljudima, povjerenju... — prenose se i danas: "Zlo uvijek proždire samo sebe. Potrebno je samo strpljenja da se dočeka taj tren."

Zlatko Crnković

(1936, Kastav — 2012, Zagreb) hrvatski je kazališni, televizijski i filmski glumac te jedan od najboljih hrvatskih interpretatora poezije.

Interes za glumu probudio mu se još u gimnaziji, gdje je bio angažiran u nekoliko predstava i recitacija. Zbog svoga talenta primljen je na Akademiju dramskih umjetnosti u Zagrebu. Kasnije na toj istoj Akademiji, na Odsieku za glumu, predaje scenski govor.

Osim po brojnim ulogama, poznat je i po čitanju radijskih priča za djecu. Godine 2011. dobio je Nagradu hrvatskoga glumišta za životno dielo.

VELJAČA 2016.

pon	uto	sri	čet	pet	sub	ned
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28

1. Neka učenici poslušaju radijsku priču kojoj je glas posudio Zlatko Crnković, npr. 'Godišnja doba' (www.youtube.com/watch?v=xt1la-PzsVQ). Nakon razgovora o priči upitajte učenike koliko često slušaju radio i kako im se svidio ovaj medij. Pitajte ih jesu li za vrijeme slušanja priče mogli zamišljati događaje i kakav je to doživljaj u odnosu na gledanje slike na 'ekran-skim' medijima, koji ono što se sluša istodobno prikazuju. Neka navedu prednosti radija u odnosu na ostale medije.
2. Usmjerujući im pažnju na Crnkovićevo izvrsno izražavanje i dikciju, potaknite djecu da uvide važnost načina na koji nastupamo pred drugima — osim onoga što govorimo, važno je i kako govorimo. Potaknite ih na više načina: kroz vježbu čitanja priča u razredu, vježbu predstavljanja učenika — najprije u manjim grupama, a onda pred razredom. Razgovarajte o tome što je važno u društvu: gledati ljudе u oči, govoriti izražajno; oduševiti stisak ruke, govor tijela kojim pokazujemo 'ovorenost' prema drugima. Neka učenici dočaraju položajima tijela različite osjećaje i ponašanja u društvu: kada nisu voljni s nekim razgovarati; kada samo glume da slušaju, ali ustvari ne slušaju; kada otvoreno gaje negativne osjećaje prema drugima ili su pak zainteresirani, iskreni, suošjećajni i pažljivi...
3. Dogovorite se s učenicima da izvijeste (u obliku novinsko-članka ili eseja), npr. o aktivnostima i sadržajima u kojima su sudjelovali s obitelji, prijateljima, sa školom (predstava, izlet i sl.). Potičite ih da pritom biraju način na koji će prikazati određeni dogadjaj: kao profesionalni novinar koji daje informaciju (bez subjektivnih komentara); kao pisac romana koji će donekle izmjeniti događaj i/ili nadodati događaje uz uporabu mašteta; kao 'bloger' koji će se subjektivno osvrnuti na događaj; kao promotor koji će nastojati uvjeriti čitatelje da posjete određeni događaj/sadržaj/mjesto itd.
4. Potaknite učenike da pregledavaju i zajednički odlučuju o najboljem novinarskom radu tako da sudjeluju u dodjeli Pragmine 'Godišnje nagrade za novinarske radove koji promiču vrijednosti obrazovanja'. Posjetite mrežne stranice: www.obrazovanjeimediji.hr (pregledajte informacije o prošlogodišnjoj dodjeli Nagrade) i <http://pragma.skole.hr> te preuzmite radove i smjernice za procjenjivanje. Osim učenika možete uključiti i njihove roditelje. Ocjenjivati je moguće od 11. siječnja do 11. ožujka 2016. godine.

1. 'Godišnjom nagradom za novinarske radove koji promiču vrijednosti obrazovanja' udruga Pragma želi podržati rad novinara koji promiču vrijednost obrazovanja i koji svojim izvještaštvanjem doprinose kvalitetnijoj informiranosti građana o obrazovanju. Ovo je nastojanje poticaj medijskome opismenjavanju mladih — pokušaj da im se pomogne u kritičkome razmišljanju i postavljanju pravih pitanja o onome što gledaju, čitaju i/ili slušaju.

2. Predstavite dodjelu 'Godišnje nagrade za novinarske radove koji promiču vrijednosti obrazovanja u razredu' — posjetite mrežne stranice:

www.obrazovanjeimediji.hr i <http://pragma.skole.hr>.

Podijelite učenike u grupe (svaka grupa može analizirati po jedan novinarski rad). Analizirajte novinarske radove prema Kodeksu časti hrvatskih novinara i na kraju, zajedno s drugim nastavnicima i roditeljima, odaberite po jedan rad u svakoj kategoriji (radijski, televizijski i tiskani/online prilog), onaj koji, prema vašemu mišljenju, odgovara visokim profesionalnim etičkim načelima.

Ocenjivati je moguće od 11. siječnja do 11. ožujka 2016. godine.

3. Kodeks časti hrvatskih novinara Hrvatskoga novinarskog društva kaže da su u svome radu novinari dužni braniti ljudska prava, dostojanstvo, slobode i vrijednosti, uvažavati pluralizam ideja i nazora, opirati se svim oblicima cenzure, pridonositi jačanju pravne države i kao dio javnosti sudjelovati u demokratskoj kontroli moći i vlasti.

Novinari se pridržavaju Ustava i zakona Republike Hrvatske, njeguju kulturu i etiku javne riječi i uvažavaju civilizacijska dostignuća i vrijednosti. Njihova je obveza pridržavati se profesionalnih etičkih načela.

Gоворити истину ријеч значи мијенјати свет

Paulo Freire

(1921, Recife, Brazil — 1997, São Paulo, Brazil) svrstava se u red najznačajnijih pedagoga 20. stoljeća. Utemeljitelj je teorije i prakse odgoja i obrazovanja poznatih kao koncepcija koncipientizacije ili osvješćivanja — vjerovao je da говорити истину u društvu znači mijenjati svjet.

U rodnomu je Brazilu upoznao siromaštvo i glad te život 'obespravljenih' (siromašnih), što će snažno utjecati na njegovo viđenje obrazovanja i odgoja. Nastojao je ukazati kako je potrebno mijenjati klasičan način podučavanja u školama. Na obrazovanje je gledao kao na proces osnaživanja učenika te njihova osvještavanja o stvarnosti u kojoj žive, kroz razvijanje kritičkoga razmišljanja i sposobnosti učenika da postavljaju prava pitanja o problemima svoje zajednice i o rješenjima problema. Odnos nastavnik – učenik za njega je bio uzajaman odnos učenja i podučavanja.

Freire je vjerovao u dijalog: "Vođe koje se ne vode dijalogom, već nameću svoje odluke, ne organiziraju narod, oni njime manipuliraju. Oni ne oslobađaju, niti su slobodni: oni ugnjetavaju".

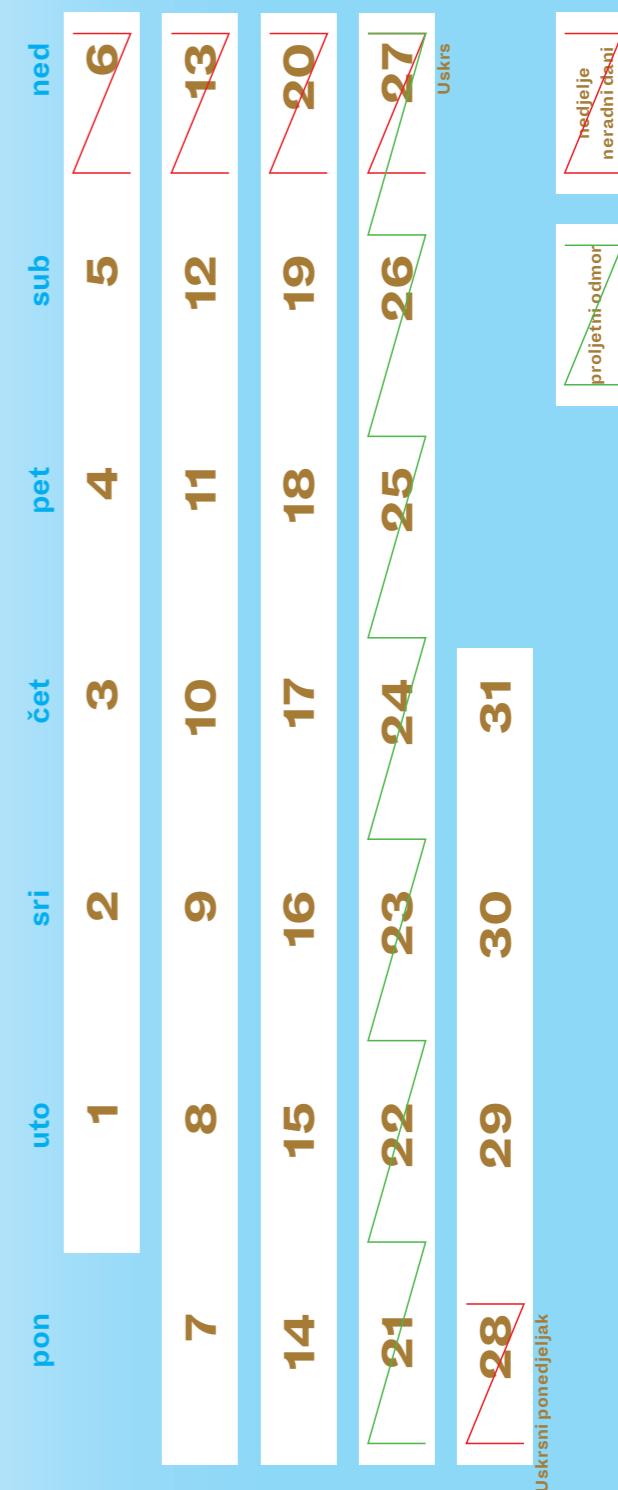
Nastavnik podučava, ali ujedno i 'uči', dok učenik uči, ali ujedno i 'podučava'. Oboje razgovaraju i razmišljaju o svijetu i o načinu na koji ga mogu poboljšati.

Freireove ideje o obrazovanju i odgoju predstavljaju dio temeljnih ideja na kojima se razvio pojam i praksa 'društveno korisnoga učenja', koje podrazumijeva da, uz učenje gradiva (teorija), učenici utvrđuju naučeno kroz neki oblik 'služenja' zajednici (praksa).

Npr. gradivo o važnosti čuvanja okoliša i razvrstavanju otpadaka povezuje se s pridruživanjem ili organiziranjem akcije čišćenja šume u vlastito mjestu ili s volontiranjem u nekoj udruzi koja se bavi ekologijom i sl.

- 8. 3. Dan prava žena i međunarodnoga mira
- 11. 3. Dani hrvatskoga jezika (11. — 17. ožujka)
- 20. 3. Međunarodni dan kazališta za djecu i mlade
- 21. 3. Dan borbe protiv rasne diskriminacije
- 24. 3. Međunarodni dan prava na istinu o teškim kršenjima ljudskih prava i dostojanstva žrtava
- 27. 3. Uskrs
- 28. 3. Uskrsni ponедјелjak

OŽUJAK 2016.

1. Podijelite učenike u manje grupe (pojedina grupa neka broji četiri–pet učenika). Svakoj grupi dodijelite jedno obrazovno područje (područja uskladite s predmetima koji se uče u razredu):

- materinski jezik
- strani jezici
- matematika
- priroda/kemija/biologija
- povijest/geografija
- likovna/glazbena/tjelesna kultura.

Svaka grupa ima zadatak pismeno se osvrnuti na sve ono što su naučili iz određenoga područja navodeći kako im je to koristilo do sada. Svaka grupa neka predstavi svoj uradak cijelome razredu.

2. Nakon toga neka svaki učenik razmisli i zapiše po jednu svoju želju za budućnost. Potom neka unutar pojedine grupe razgovaraju o svojim željama i o tome što im je potrebno za ostvarivanje navedenih želja. Zatim neka razmatraju kako u školi mogu dobiti ono što im je potrebno za ostvarivanje tih želja te neka svoje zaključke predstave razredu. Ovdje razrednik može doprinijeti zadatku tako da ono što je potrebno za ostvarivanje pojedinih želja poveže s područjima nastavnih predmeta.

1. U razrednoj raspravi ili radu u grupama istražite koji društveni problemi najviše muče učenike, što smatraju nepravednim, što bi voljeli promijeniti. Svoje mišljenje neka izrekne i nastavnik. Iznesene probleme grupirajte u kategorije (grupe problema) i ustanovite koliko se osoba izjasnilo o pojedinoj kategoriji. Odredite predstavnika grupe, koji će, uz pomoć ostalih, potražiti tko se u vašoj zajednici bavi tim problemom (udruge, zaklade, lokalna vlast, ustanove, pojedinci građani...). Potaknite učenike da kontaktiraju odgovorne osobe i raspitaju se na koji se način mogu angažirati. Ako se nitko u zajednici ne bavi tim problemom, neka grupa uz pomoć nastavnika (koji možda predaje predmet vezan uz problem) osmisli projekt, akciju kojom mogu na određeni način doprinijeti svojoj zajednici. Ako projekt uspije angažirati i građane u lokalnoj zajednici, možda pokrenete neku novu inicijativu! Pragma vam može pomoći u osmišljavanju lokalne akcije. Javite nam se!

2. Razgovarajte s učenicima o tome što misle o hrvatsko-me sustavu obrazovanja. Dopustite im da se izjasne o prednostima i nedostacima te o tome kako su zadovoljni obrazovnim sustavom. Pitajte ih što bi mijenjali pritom naglasivši da prijedlozi trebaju biti konstruktivni. O ovoj temi može svaki učenik razmišljati kod kuće, proučavati literaturu i pretraživati internet te zapisati nekoliko svojih razmišljanja i prijedloga za sat na kojem će se o tome raspravljati.

Ako je moguće, pokušajte zajedno s učenicima primijeniti neke prijedloge na svome satu ili ih predajte ravnatelju škole i učiteljskome vijeću na razmatranje.

**Kada ne možemo mijenjati neku situaciju,
ostaje nam izazov da mijenjamo sebe**

Viktor Emil Frankl

(1905, Beč, Austrija — 1997, Beč, Austrija), austrijski neurolog i psihijatar, osnivač logoterapije, koja se bavi smisom čovjekova postojanja te pronalaženjem toga smisla kroz terapeutski rad.

Glavni uzrok mnogih bolesti današnjice Viktor vidi u pomanjkanju svrhe i smisla života, što uzrokuje duševni nemir. Logoterapija naučava da u životu postoji objektivni i opći smisao koji vraća ljudima vjeru u život i budi smisao za odgovornost.

Viktor je dobitnik čak 30 počasnih doktorata te titule počasnoga građanina Grada Beča, gdje je živio i radio; autor je 29 knjiga prevedenih na 25 jezika...

U pozadini takvoga životnog postignuća i rada stoji vrlo teško osobno iskustvo patnje Židova koji je preživio strahote Drugoga svjetskog rata (1939. — 1945.) u nacističkim koncentracijskim logorima gdje je proveo tri godine (1942. — 1945). Za vrijeme nacističkoga režima izgubio je prvu suprugu, brata, roditelje i većinu prijatelja.

Nakon oslobođenja suočio se s ništavilom koje je rat ostavio za sobom. No, umjesto očaja u njemu se probudila izrazita volja za životom i potreba da patnje koje je doživio pretvori u iskustvo smisla. Bolno iskustvo potvrdilo mu je da je osnovni pokretač života njegova potraga za smislim. Svojevremeno je izjavio: "Odgovornost čovjeka je nešto strašno, ali u isto vrijeme nešto divno. Zastrahujuće je to da sam u svakome trenutku odgovoran za svoga bližnjega, da je svaka odluka — od najmanje do najveće — odluka zauvijek i da u svakome trenutku mogu iskoristiti ili potrošiti tu priliku. Svaki trenutak donosi tisuće mogućnosti, ali mogu izabrati samo jednu, sve ostale zauvijek osuđujem na propast.

Međutim, to je ujedno i divna spoznaja — da moja budućnost i budućnost stvari i ljudi oko mene — u svakome trenutku ovisi o mojoj odluci."

pon	uto	sri	čet	pet	sub	ned
4	5	6	7	8	9	3
11	12	13	14	15	16	10
18	19	20	21	22	23	17
25	26	27	28	29	30	24

nedjelje
neradni danji

1. Razrednik neka zamoli učenike da se prisjete situacija u kojima su nekome pomogli ili je netko pomogao njima. Učenici koji su spremni podijeliti svoje iskustvo s razredom, neka ukratko opišu situacije kojih su se sjetili.
Razgovor: opišite kako ste se osjećali kad ste pomagali. Kako ste se osjećali kad ste primali pomoći? Koji su ishodi bili mogući u slučaju da u opisanoj situaciji nije bila pružena pomoći?
Ako razrednik procijeni da je to primjerno uzrastu, može učenike potaknuti da crtežom prikažu situaciju ili osjećaje povezane s tom situacijom.
2. Podijelite učenike u manje grupe. Svaka grupa neka osmisli na koji bi način mogla nekome pomoći. Neka razradi ideju u konkretne korake.
Nakon što svaka grupa predstavi svoju ideju, razred se može dogovoriti da se svi uključe u istu akciju ili da krenu u realizaciju više akcija. Važno je uz pomoći razrednika razraditi korake i podijeliti zadatke.
Tijekom mjeseca pratite provedbu i na kraju mjeseca razgovarajte o iskustvima provedbe te o tome kako je sudjelovanje u dogovorenoj akciji/akcijama djelovalo na učenike, zatim o njihovim osjećajima te o tome kako je sve djelovalo na njihovu međusobnu povezanost.

Ne moramo prolaziti kroz teške životne situacije da bismo povremeno osjećali nedostatak smisla, nutarnju prazninu, imali križu identiteta, ili bili jednostavno tužni, ljutiti, pitali se zašto nemamo više sreće u životu. Viktor su vjerojatno mučili isti osjećaji — sigurno je znao biti tužan, ljutit, zabrinut, u strahu — no nije im dopustio da ga preplave u tolikoj mjeri da tijekom boravka u nacističkome logoru odustane od borbe za goli život, a nakon oslobođenja očajava zbog svega što je izgubio.

1. Upitajte učenike čega se oni ili njihovi vršnjaci najviše boje, što ih 'koči' u životu, što im predstavlja veliku prepreku. Zatim ih upitajte što ih motivira, što im daje nadu, za što se 'bore', koje su im vrijednosti i životni ciljevi na prvome mjestu. Neka učenici pročitaju cijelu ili dijelove Viktorove knjige 'Čovjekovo traganje za smislom', u kojoj opisuje svoje iskustvo u nacističkome logoru. Neka odaberu odlomak koji ih se najviše dojmio te iznesu svoja razmišljanja o porukama teksta. Upitajte ih kako je tekst utjecao na njihovo razmišljanje o životu.
2. Razgovarajte o međuljudskim odnosima. Nacistički su logori drastičan primjer dehumanizacije, no ljudi povrjeđuju jedni druge u svakodnevnim situacijama, a da toga ponekada nisu ni svjesni. Potaknite učenike da se prisjete jesu li koga povrijedili u školi, obitelji, među prijateljima, te kako se ta situacija odvila. Osmislite situaciju — primjer verbalnoga ili fizičkoga nasilja — a zatim učenicima dodijelite uloge (profesor, ravnatelj škole, roditelji, žrtva, nasilnik, prijatelji žrtve, prijatelji nasilnika). Neka svatko kaže kako bi u toj situaciji razmišljao te postupio u ulozi koja mu je dodijeljena. Osmislite scenarij s negativnim te scenarij s pozitivnim ishodom.

**Općenito, čovjek vrlo malo duguje
onome s čime je rođen.
Čovjek je ono što napravi od sebe.**

Alexander Graham Bell

(1847, Edinburgh, Škotska — 1922, Beinn Bhreagh, Nova Škotska, Kanada), škotski izumitelj, 1876. je godine patentirao prvi telefon, povijesni uređaj koji je kasnije iznimno utjecao na način na koji komuniciramo i radimo te pokrenuo vrtoglavu ubrzanje prijenosa informacija i povezivanja s ljudima (sve do razvoja interneta).

Paradoksalno je da Alexander nikada nije mogao nazvati svoju majku i suprugu putem uređaja koji je osmislio — telefona — jer su obje bile gluhe. Zato je također radio na razvoju drugih načina komunikacije: razvio je nekoliko tehnika za podučavanje gluhih govoru te je osnovao školu učitelja za gluhonijeme u Bostonu, što je za tadašnje vrijeme bio veliki korak. Uz njegovo se ime veže ukupno 18 patenata.

Osnovao je tvrtku Bell Telephone Company, koja je kasnije prerasla u American Telephone and Telegraph Company (AT&T), jednu od najvećih i najuspješnijih tvrtki 20. stoljeća.

Dok je Bell radio na svome izumu — telefonu, neki je američki novinar napisao: "Svakome razumnom i inteligentnom čovjeku potpuno je jasno da je prenošenje ljudskoga glasa žicom nemoguće. A čak i da nije nemoguće, potpuno je bespotrebno!"

Predanost, upornost i trud, uz usmjerenost na cilj te uvjerenost u vlastitu ideju i vlastite sposobnosti, jači su od objektivnih prepreka i tuđih uvjerenja da nećemo uspjeti!

1. 5. Međunarodni praznik rada
8. 5. Majčin dan
9. 5. Dan Europe i Dan pobjede nad fašizmom u Europi
15. 5. Međunarodni dan obitelji
17. 5. Svjetski dan telekomunikacijskoga i informacijskoga društva
26. 5. Tijelovo
30. 5. Dan Hrvatskoga sabora

SVIBANJ 2016.

pon	uto	sri	čet	pet	sub	ned
2	3	4	5	6	7	1
9	10	11	12	13	14	8
16	17	18	19	20	21	15
23	24	25	26	27	28	22
30						29
						nedjelje neradni dan
						završetak šk. god. zatmaturante

Bell je primjer kreativnosti, inovativnosti i upornosti. S učenicima razgovarajte o tim osobinama, koje nam pomažu u raznim područjima života: učenju, poslu, postavljanju ciljeva, rješavanju problema, komunikaciji s ljudima, dolasku do novih korisnih spoznaja i rješenja za lakši suživot u društvu i slično.

1. Niži razredi

Tijekom svibnja neka svatko u obliku domaće zadaće razmišlja, kao u nekome filmu o budućnosti, koji bi novi izum mogao biti koristan ljudima (i prirodi). Izum može biti neka ideja ili predmet, koji učenici mogu nacrtati ili opisati pismeno. Pritom je važno da izum bude koristan svim ljudima. Na jednomu satu neka svatko objasni zašto bi određeni izum bio važan/koristan. Neka se o njemu povede razredna rasprava. Radove možete nalijepiti na školski pano kao galeriju 'izuma budućnosti'.

2. Viši razredi

Svaki učenik neka se prisjeti neke poteškoće na koju je naišao u životu ili neke poruke koju su mu uputili drugi a koja je na njega nepovoljno utjecala, obeshrabrilu ga, zaustavila na putu prema nekome cilju. Učenik neka opiše kako je reagirao na tu poteškoću; je li bio još ustrajniji ili je ustuknuo? Neka o tome razgovara sa svojim parom u razredu ili, ako želi, pred cijelim razredom. Zamislite a onda na ploči zapišite što je Alexander sve mogao reći samome sebi kad je slušao tuđe obeshrabrujuće poruke, te kako je sama sebe poticao da ustraje u radu na svojim izumima? Učenicima zadajte domaću zadaću: neka 'intervjuiraju' po jednu odraslu osobu (roditelja, baku/djeda, starijega brata ili sestru, susjeda, rođaka, nastavnika ili nekoga drugog zaposlenika škole...); neka toj osobi postave pitanja koja će osmisli u razredu, poput ovih: 'Što smatraš/smatrate svojim najvećim uspjehom? Je li to bilo ono što si/ste željeli kad ste bili mlađi? Jesi/jeste li prošli kroz neke teške životne trenutke? Kako si/ste se s njima nosili? Jesi/jeste li ikad mogli neku svoju negativnu osobinu ili objektivnu okolnost pretvoriti u svoju prednost? Što bi meni poručio/što biste mi poručili, kako mogu uspjeti?'

Neke radove možete poslati uredništvu školskoga lista ili ih objaviti na mrežnoj stranici vaše škole.

Razgovarajte o tome kako na Alexanderovo otkriće neki nisu gledali kao na nešto posebno i revolucionarno. Brojne svjetski poznate osobe (Einstein, Presley, Ullmann, Eiffel...) doživjele su neuspjeh u području kojim su se htjeli baviti (fizika, pjevanje, gluma, konstrukcije) ili su im drugi rekli da nemaju dara. No, oni su vjerovali u svoju ideju i cilj te su na njihovu ostvarenju radili danonoćno i uporno. Thomas A. Edison upravo daje ovakav recept kao jamac uspjeha — on može koristiti čak i prosječnim ljudima, koji nemaju posebnih talenata.

1. Svaki učenik neka odabere svoj uzor; bilo osobu koju poznaje, bilo neku istaknutu ličnost. Neka o njoj sastavi kratak rad i pritom istakne: osnovne podatke o njenu životu i životnim okolnostima, njena postignuća, eventualne neuspjeh... Učenik neka nadalje navede što ga se posebno dojmilo kod te osobe i kako ga ona nadahnjuje, koje pozitivne životne poruke može izvući iz njena života. Ako je moguće, u određenome vremenskom razdoblju, na početku svakoga nastavnog dana/sata na kojemu se tema obrađuje, predstavite jedan–dva 'uzora' ili izdvojite sat–dva za predstavljanje svih 'uzora' te ih kratko prokomentirajte. Odlučite što ćete učiniti s radovima: postaviti ih na školski pano; izdvojiti najvažnije poruke iz svih prezentacija pa ih izložiti na vidljivom mjestu u razredu; dogоворити се с уčеницима да svatko uzme neku poruku i pokuša ju primjeniti u svome životu, a onda o postignutome raspraviti nakon određenoga vremena i slično.

2. Svaki učenik neka razmisli i zapiše na papir odgovor na sljedeća pitanja: Koji je moj dugoročni/kratkoročni životni cilj, odnosno koje (životne) želje želim ostvariti? Imam li neku posebnu ideju (možda revolucionarnu) na kojoj želim radići? Koliko sam spremjan raditi na svojim planovima (tu spremnost učenik može pretvoriti u, npr. kilometre koje bi bio spremjan propješaćiti kako bi određeni plan ostvario)? Tko mi u tome može pomoći? Na koje prepreke mogu naići? Kako si mogu pomoći kada naiđem na prepreku? (Ako na ovo pitanje učenik ne zna ponuditi odgovor, neka mu pomognu ostali u razredu). Svatko neka svoja razmišljanja predstavi u paru, u grupi ili pred svima...

Na kraju na ploču/papir zapišite svoje odgovore prema kategorijama: plan/ideja, pomoć, prepreke, rješenja preprekâ.

**Nadarenost bez samodiscipline i truda
ostaje samo potencijal.**

**Ne postoje vanjske prepreke za uspjeh,
već samo unutarnje.**

Dražen Petrović

(1964, Šibenik — 1993, Ingolstadt, Njemačka) bio je jedan od najboljih svjetskih košarkaša; nazvali su ga 'košarkaškim Mozartom'. Četiri je puta proglašen najboljim košarkašem Europe, a sa svojom je momčadi osvojio naslov pobjednika Kupa prvaka, Svjetsko prvenstvo, dvije srebrne medalje na Olimpijadi te brojne druge nagrade.

Nije bio samo talentiran nego je također, kako mnogi ističu, imao osobnost koja je bila ključna za takav uspjeh: ambiciozan, mentalno i fizički snažan, natjecateljskoga duha, znao je stvarati jedinstvo među igračima na terenu i izvan njega te je stalno i uporno radio na sebi i usavršavao svoju tehniku. Već u dobi od 15 godina, trenirao je po nekoliko sati dnevno. Kasnije, dok je trenirao profesionalno, ostajao bi u dvorani mnogo dulje od drugih kako bi uvježbavao svoju vještinu.

Wilma Rudolph

(1940, Clarksville, Sjedinjene Američke Države — 1994, Brentwood, Sjedinjene Američke Države), afroamerička je atletičarka i jedna od najbržih trkačica svijeta.

Rođena prerano bila je veoma boležljivo dijete. Između ostaloga bolovala je od dječje paralize, zbog koje je imala poteškoće s lijevom nogom te je prohodala tek s 12 godina! Usprkos tome već je sa 16 godina na Olimpijskim igrama osvojila brončanu medalju u štafetnom trčanju, a sa samo 20 godina postala je prva Amerikanka koja je na istim Olimpijskim igrama osvojila tri zlatne medalje, istovremeno oborivši svjetske rekorde u atletici.

Nakon vrтoglavoga uspjeha, odlučuje postati učiteljicom i trenericom. Svoju je bolest i fizičke poteškoće prebrodila uz pomoć fizikalne terapije, ali uz veliki trud i odlučnost.

7. 6. Dan hrvatske diplomacije

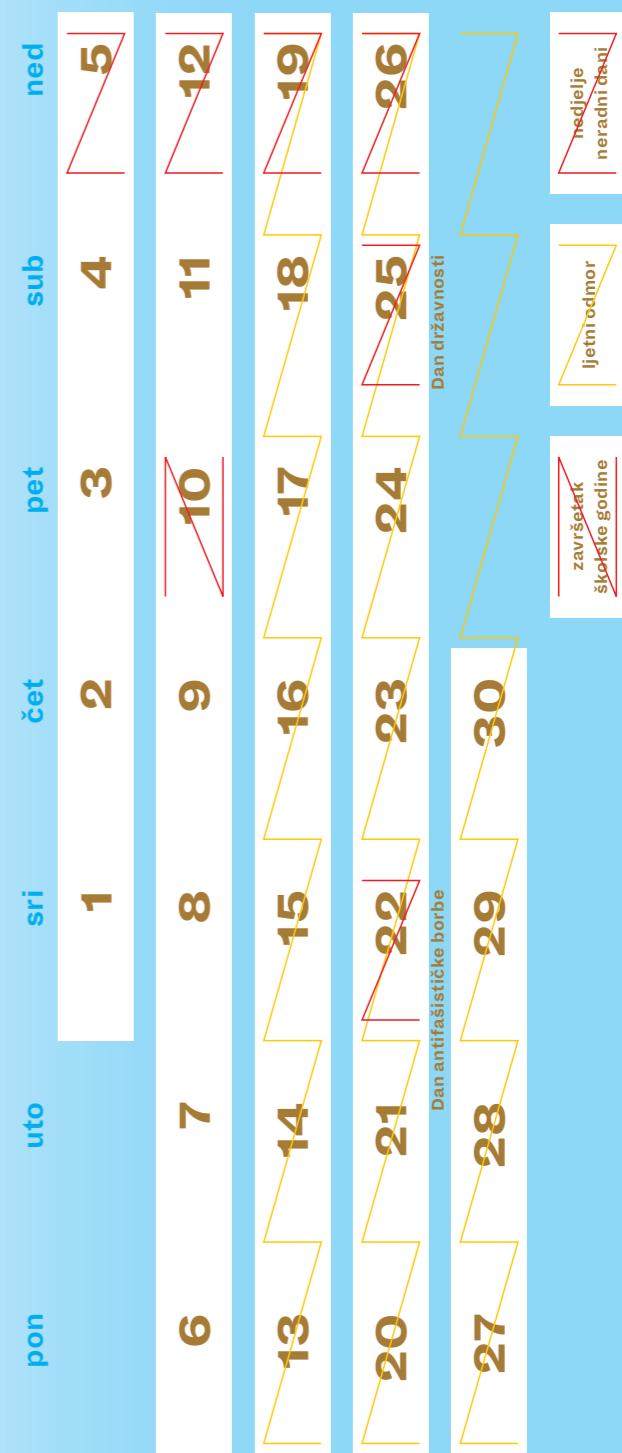
**12. 6. Svjetski dan borbe
protiv dječjega rada**

20. 6. Svjetski dan izbjeglica

22. 6. Dan antifašističke borbe

25. 6. Dan državnosti

**26. 6. Međunarodni dan borbe
protiv zloporabe droga**

1. Podijelite učenike u parove — svaki učenik ima sljedeći zadatak:

a) razmisliti o sebi i o tome koje bi osobine/vještine želio/željela razviti ili unaprijediti. Svatko neka sastavi svoju listu želja.

b) učenici neka potom zamijene liste, a onda neka svaki pojedini učenik uz želje osobe s kojom je u paru dopiše nje-ne karakteristike, zatim njene jake strane, koje jesu ili mogu biti povezane s pojedinom željom, odnosno njenim ostvarivanjem.

Parovi neka zatim razgovaraju o listama, prvo o jednoj pa o drugoj a onda neka svaka osoba u paru nastoji uz konzultacije odabratи по jednu želju. Nakon toga parovi trebaju zajednički razraditi korake za odabrane želje, koji bi mogli pomoći u dostizanju željenoga cilja. Tijekom cijelog mjeseca učenici neka u parovima prate provedbu koraka te razmjenjuju iskustva. Preporuča se tjedno praćenje na satovima razrednoga odjela.

2. Na kraju mjeseca parovi izvještavaju o iskustvima koje su stekli prilikom provođenja zadanih aktivnosti, o tome jesu li zadovoljni uzajamnom suradnjom te jesu li postigli pozitivne pomake prema željenome cilju.

Preporuka razredniku: važno je da sve aktivnosti budu usmjerenе prema mogućnostima, nikako prema kritici.

Ako je nekome paru teško, vi mu kao razrednik možete pomoći svojim prijedlozima.

I Dražen i Wilma pokazali su da su za postizanje određenoga cilja jedino bitni naša odlučnost i neprekidan rad. Oni nisu dopustili da ih zaustave strah od neuspjeha ili fizički nedostaci; bili su usredotočeni na rad — sada i ovdje. Dražen ne bi bio toliko precizan u svojim 'tricama' da nije vježbao satima, a Wilmin bi uspjeh bio nemoguć bez njena upornog truda i vježbanja.

1. Svaki učenik (može se priključiti i nastavnik!) neka razmisli o jednoj svojoj osobini/ponašanju/cilju koji želi postići tijekom sljedeće školske godine. To mogu biti sljedeće želje: da poboljša razumijevanje predmeta u kojem bi htio ostvariti bolji uspjeh; da prestane kasniti na nastavu i/li druge dogovore; da poboljša uspjeh u sportu kojim se bavi; da poboljša komunikaciju s nekim članom obitelji, s profesorom ili s vršnjakom; da poveća svoje samopouzdanje, bude ustrajniji u svojoj odluci da se zdravo hrani i slično. U postavljanju ciljeva učenici neka budu što konkretniji i neka svoja očekivanja usklade sa sposobnostima i talentima. Neka to bude glavni izazov kojim će se intenzivno baviti tijekom nekoga vremena! Mogu, npr. odlučiti: "Na kraju polugodišta želim imati pozitivne ocjene iz matematike" ili: "Pit ću zdrave, negazirane napitke" ili: 'Ponavljat ću si kako sam vrijedan koliko i moji vršnjaci".

2. Neka svatko odabere svoga 'trenera', koji će pratiti njegov napredak barem tijekom prvoga mjeseca provođenja odluke, s kojim će razraditi načine na koje može raditi na sebi, koji će ga upozoravati na propuste, ohrabrivati i bodriti. Mogu razgovarati o načinima na koji si osoba može pomoći kad se nađe u iskušenju da popusti u svojoj odluci.

Mogu razraditi tablicu u kojoj će pratiti svoj napredak.

Kao nastavnik s vremena na vrijeme podsjetite učenike na zadatak i podijelite s njima vlastito iskustvo ili potaknite nekoga da ispriča kako napreduje. Na kraju možete onima koji su uspjeli organizirati dodjelu simboličnoga razrednog priznanja ili im zadati da opišu svoje iskustvo. Izkustva možete, anonimno, dostaviti drugim razredima koji u ovoj aktivnosti nisu sudjelovali, kao poticaj da i oni pokrenu sličnu inicijativu.